

EVROPSKI UNIVERZITET

BRČKO DISTRIKT

PRAVNI FAKULTET

OPŠTE PRAVO

**Organi i agencije Ujedinjenih nacija od značaja za ljudska
prava**

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

prof.dr. Ramić Edin

Student:

Medina Nalić 019/14-OP

Brčko, avgust,2018.

Sadržaj

Uvod	1
1. Ljudska prava	5
2. Historijski razvoj ljudskih prava	7
3. Preteče i izvori francuske deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine	8
4. Klasifikacija ljudskih prava.....	10
5. Izvori ljudskih prava.....	12
5.1 Međunarodni izvori prava o ljudskim pravima	12
5.2. Međunarodni običaji.....	13
5.3. Međunarodni ugovori	13
5.4. Opšta načela koja prihvataju demokratska društva	14
5.5. Izvori ljudskih prava u unutrašnjem pravu	14
6. Ujedinjene nacije/narodi	15
7.Organi Ujedinjenih nacija	27
8.Organizacije i specijalizovane agencije Ujedinjenih nacija/naroda	30
8.1. Međunarodna organizacija rada.....	32
8.2. Svjetska zdravstvena organizacija	32
8.3. Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu	33
9.Humanitarna pitanja Ujedinjenih nacija/naroda.....	34
10. Povelja Ujedinjenih nacija/naroda	35
11. Ljudska prava u aktima Ujedinjenih nacija/naroda.....	38
11.1. Pakt o građanskim i političkim pravima.....	39
11.2. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.....	36
11.3. Konvencija o pravima djeteta	37
12. Opšta deklaracija o pravima čovjeka	42
Zaključak.....	44
Literatura	45

Uvod

„Svi su ljudi rođeni slobodni, s jednakim dostojanstvom i pravima”.

To znači da sve osobe od trenutka rođenja posjeduju određena prava koja se nazivaju ljudskim pravima. Ljudska prava su zagarantovana svakom ljudskom biću na temelju postojanja kao bića. Karakteristike ljudskih prava su: univerzalnost, neotuđivost, nedjeljivost i međusobna ovisnost i povezanost. Osnovni principi ljudskih prava su: nediskriminacija i jednakost, participacija i uključenost, i odgovornost i vladavina zakona.

Osnovna podjela ljudskih prava je na:

- lična prava i slobode,
- politička i građanska prava i slobode, i
- socijalna, ekonomska i kulturna prava.

Postoji više različitih međunarodnih dokumenata koji se u potpunosti ili djelomice odnose na ljudska prava, međutim Opšta deklaracija o ljudskim pravima među najpoznatijima. Proglašena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda 1948. godine i od tada se u svijetu koristi kao okosnica ljudskih prava u brojnim državama. Sastoji se od 30 članova koji vrlo jasno i jednostavno opisuju temeljna ljudska prava i slobode. Generalna skupština proglašava: „ovu opštu deklaraciju o pravima čovjeka kao zajednički standard koji trebaju postići svi narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajuću u vidu ovu Deklaraciju stalno na umu težio da učenjem i odgojem doprinese poštovanju ovih prava i sloboda i da bi postupnim nacionalnim i međunarodnim mjerama bilo osigurano njihovo opšte i stvarno priznanje i poštovanje kako među narodima samih država članica, tako i među narodima onih teritorija koje su pod njihovom upravom.“ Ujedinjene nacije/narodi osnovani su 24. oktobra 1945. godine sa sjedištem u New Yorku, a danas broji 192 države članice. Povelja Ujedinjenih nacija potpisana 26. juna 1945. u San Francisku, a stupila na snagu 24. oktobra 1945. godine. Glavni organi Ujedinjenih nacija su: Generalna skupština, Vijeće sigurnosti, Ekonomsko-socijalno vijeće, Sekreterijat i Međunarodni sud pravde. Neke od specijaliziranih agencija Ujedinjenih nacija koje svojim radom i zalaganjem doprinose da se ostvare ciljevi Ujedinjenih nacija su: Međunarodna agencija za atomsku energiju, Međunarodna organizacija rada, Svjetska zdravstvena organizacija, te organizacija Ujedinjenih nacija/naroda za obrazovanje, nauku i kulturu ili poznatije kao UNESCO. Povelja Ujedinjenih nacija predviđa da svaki primarni organ Ujedinjenih nacija može osnivati različite specijalizirane agencije sa ciljem potpunog ispunjavanja svoje uloge. Povelja Ujedinjenih nacija sastoji se od XIX poglavlja. Godine 1989. donešena je Konvencija o pravima djeteta. Konvencija definiše dijete kao „*ljudsko biće koje nije navršilo osamnaest godina života, ako se na osnovu zakona koji se odnosi na dijete, punoljetstvo stiče ranije.*“ Konvencija određuje da države članice Ujedinjenih nacija preuzimaju obavezu da priznaju djeci širok katalog građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava bez ikakve diskriminacije i bez obzira na rasu, boju kože, pol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, imovno stanje, onesposobljenost, rođenje ili drugi status djeteta ili njegovog roditelja ili staratelja. Time se proklamuje da svako pravo garantovano Konvencijom treba tumačiti u smislu najboljih interesa za dijete.

1. Ljudska prava

Deklaracija ljudskih prava i obaveza građanina svijeta, koju je prvi u Londonu 1940.-1942.godine sastavio H. Dž. Vels koja je prokrčila put ka daljem razvoju ljudskih prava, obuhvata 11 članova, a to su:

- Pravo na život,
- Zaštita maloljetnih,
- Obaveze prema zajednici,
- Pravo sticanja znanja,
- Sloboda mišljenja i vjeroispovijesti,
- Pravo na rad,
- Pravo na lično vlasništvo,
- Pravo slobodnog kretanja,
- Lična sloboda,
- Pravo na zaštitu od nasilja,
- Pravo na donošenje zakona.¹

Uticao ove deklaracije bio je odlučujući. Njen direktni potomak odnosno Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, čiji je nacrt izradila i konačno usvojila Organizacija Ujedinjenih nacija 10.decembra 1948.godine. u 30 članova Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima utvrđena su sva ona načela koja treba da ponude zajednički standard poštovanja ljudskih prava za sve ljude i narode. Prva tri člana Deklaracije proklamuju da se svi ljudi rađaju slobodni i jednaki i da bi jedni prema drugima trebalo da se ponašaju u duhu bratstva, kao i da imaju pravo da uživaju sva prava i slobode bez ikakve razlike. Svako ima pravo da živi, da bude slobodan i bezbjedan. Članovi od 4. do 21. Utvrđuju različita građanska i politička prava, uključujući i pravo da čovjek ne bude rob i zaštitu od mučenja ili okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kazni, te pravo da svaka ličnost pred zakonom bude priznata uz jednaku zakonsku zaštitu od zloupotreba prava, kao što su: zaštita od svojevoljnog hapšenja, pritvaranja ili progonstva, pravo na pravedno javno saslušanje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, kao i pravo da se osoba smatra nevinom sve dok se ne dokaže krivica.² Ostala građanska prava obuhvataju zaštitu od samovoljnog mješanja u privatni ili porodični život i prepisku, pravo na nacionalnost i azil, pravo na brak i osnivanje porodice, pravo na ličnu svojinu, slobodu misli, svjesti, vjeroispovijesti, mišljenja i izražavanja, pravo na mirno okupljanje i udruživanje, ali i jednako pravo da ne pripada nikakvom udruženju, pravo da učestvuje u vlasti svoje zemlje i jednako pravo pristupa javnim službama.

¹ Svetska enciklopedija mira, Tom I, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd, 1998.god, str.339.

² Bobio Norberto, Doba prava, Prima edizione „Saggi brevi“, Torino 1990.god., str. 21.

Članom 22. Počinje nova grupa članova kojima su utvrđena različita ekonomska, društvena i kulturna prava odnosno ona prava koja imaju svi na osnovu svoje pripadnosti tom društvu. Ta prava obuhvataju pravo na društvenu sugurnost, pravo na rad pod pravednim i jednakim uslovima, pravo na istu platu za isti rad, pravo na odmor i slobodno vrijeme, pravo na životni standard koji omogućava dobro zdravlje i blagostanje, pravo na obrazovanje pod određenim uslovima, kao i pravo na učešće u kulturnom životu zajednice. Zaključni članovi proklamuju pravo svakog čovjeka na društveni i međunarodni poredak u kojem bi prava i slobode iz Deklaracije mogla u potpunosti da se ostvaruju.³ Ova prava, predstavljaju osnovna načela ljudskih prava i obaveza koja su podsticala međunarodnu saradnju tokom djelovanja Ujedinjenih nacija/naroda. Iskustvo je pokazalo da dogovor o osnovnim pravilima civilizovanog življenja nije dovoljan za suzbijanje varvarizma ni država niti posljedica uprkos nivou njihove emancipovanosti. Osim devet posebnih deklaracija Generalne skupštine Ujedinjenih nacija kojima su utvrđena mjerila za unapređivanje mira, kao i sličnog broja dogovora o kontroli naoružavanja, doneseno je tokom poslednje četiri decenije preko 50 međunarodnih dokumenata o konkretnim ljudskim pravima. Cilj tih konvencija i deklaracija je da se stane na put raznovrsnim zloupotrebama prava i obaveza koje se pojavljuju u savremenom svijetu, a neke važne među njima mogle bi se grupisati kako sljede:⁴

- Međunarodna povelja o ljudskim pravima,
- Sprječavanje diskriminacije,
- Ratni zločin protiv čovječnosti,
- Ropstvo i slične pojave,
- Zaštita osoba izloženih pritvoru ili zatvoru,
- Nacionalnost, lica bez državljanstva i izbjeglice,
- Brak, djetinstvo i mladost,
- Društvena briga i razvoj,
- Kulturni razvoj,
- Sloboda informisanja, i
- Sloboda udruživanja.

³ Bobio Norberto, Doba prava, Prima edizione „Saggi brevi“, Torino 1990.god.,str. 23.

⁴ Svetska enciklopedija mira, Tom I, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd, 1998.god.str. 340.

2. Historijski razvoj ljudskih prava

Historijski razvoj ljudskih prava i sloboda primarno se bazirao na načelima pravednosti i moralnosti, da bi tek krajem XVIII vijeka postajao sve više ključna ustavna materija u većem broju država. Tokom XX vijeka između ova dva nivoa normi o ljudskim pravima sve se više interpoliraju načela međunarodnog prava o ljudskim pravima. To je u ovom periodu počelo kao utvrđivanje standarda za ponašanje država i za njih dosegao njihovo sveobuhvatno i detaljno normiranje, nego i institucionalni oblik njihovog ostvarivanja i zaštite pred organima tog međunarodnog nivoa. U savremenoj nauci ovaj nivo normiranja i zaštite ljudskih prava javlja se pod različitim nazivima: međunarodna ljudska prava, međunarodno pravo ljudskih prava, međunarodna zaštita ljudskih prava i dr. Činjenica je da se svi ovi nazivi odnose na istu sadržinu. Ta sadržina je prvenstveno opredijeljena nastojanjem da se na samom međunarodnom nivou osigura zaštita pojedinaca i kolektiva od kršenja njihovih međunarodno garantovanih prava od strane organa vlasti pojedine države, te inače nastojanjem za daljim unapređivanjem tih prava. Navedna sadržina međunarodnih ljudskih prava imaju svoju historiju kroz koju su se ona teško stvarala, širila i jačala. To je rezultat dugotrajnog shvatanja međunarodnog prava kao prava koje uređuje odnose isključivo između država, kada su samo one shvatana subjektima tog prava, ali ne i pojedinac. S toga se ovo pravo nije ni primjenjivalo na povrede ljudskih prava što ih je pojedincima činila država, smatrajući da ukupan proces njihovog ostvarivanja i zaštite podpada pod isključivu nadležnost dotične države.⁵ Međunarodno uključivanje u ove odnose javlja se prvenstveno kao tzv. humanitarna intervencija jedne ili više država prema državi koja je toliko brutalno postupala prema svojim državljanima, da je to vrijeđalo savjest čovječanstva. Sve je više na međunarodnom planu jačalo uvjerenje da postoje određene granice slobode u ponašanju pojedine države, čije prekoračenje masovnim kršenjem ljudskim prava može da zahtjeva međunarodno intervenciju prema njoj, uključujući primjenu sile. U savremenom svijetu tu ulogu vrši Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija, pozivom na poglavlje VII. Povelje Ujedinjenih nacija.⁶ Kao ključna konstatacija o međunarodnim ljudskim pravima može se dati da je to pravo počelo zaštitom različitih ugroženih skupina ljudi (robova, manjina, domorodačkog stanovništva, stranih državljana, učesnika rata i dr.). Ova prava su danas narasla do vrlo značajnog nivoa internacionalizacije ukupnog ostvarivanja i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda. Pri tome je poseban prodor učinjen u opredjeljenju da ljudska bića kao pojedinci, a ne kao pripadnici pojedine države, imaju međunarodno zajamčena prava, koja sve više štite same međunarodne ustanove.

⁵ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.27,28,29.

⁶ Povelja Ujedinjenih nacija, Poglavlje VII., „Član 39. Prijetnje miru, narušavanja mira i čina agresije.“

3. Preteče i izvori francuske deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine

Deklaracija o pravima čovjeka i građanina koja je proklamovana Francuskom revolucijom u drugoj polovini 18 vijeka, spada u dostignuća od najkrupnijeg značaja za modernu civilizaciju, naročito za njeno pravo. U njoj su došle do izražaja ideje koje su se razvijala tokom jednog dužeg perioda i koje su težile da čovjekova prava i slobode učine temeljem svakog političkog sistema, a da vlast stane u službu čovjekovih prava kao primarnijih od same državne organizacije. Neposredno na nastajanje francuske Deklaracije prava čovjeka i građanina iz 1789.godine uticala je i Deklaracija o pravima Virdžinije od 12.juna 1776.godine, kao i Deklaracija nezavisnosti SAD-a. Misaone struje razvijale su se u punoj slobodi koji je ohrabren nemiješanjem države, filozofski pokret se širio, a kasnije i lomio sve otpore kada se prema njemu mijenjalo držanje vlasti. Sloboda je zahtijevanja na svim područjima od ličnih sloboda do ekonomske slobode, bila je borba za toleranciju i slobodu vjeroispovjesti, dok je pitanje jednakosti bilo spornije. Većina filozofa zahtijevala je samo građansku jednakost, jednakost pred zakonom. Odnosi plemstva i građanstva u 18.vijeku postajali su sve konkretniji, plemići su htjeli da zadrže povlastice i poreze na koje su polagali pravo, dok su povećanjem bogatstva i napretkom kulture rasli prohtjevi građanstva. Dva su problema postojala pred građanskom klasom, a to su: politički i ekonomski problem. Građanstvo je željelo slobodu rada i slobodu poslovanja, a od države traži da bude organizovana prema načelima reda, jasnoće i jedinstva. Iz stanja koje je bilo opšta pojava u tadašnjem svijetu odnosno mnogobrojnih ekonomskih i političkih ograničenja, izniklo je pitanje prava čovjeka i građanina kao jedno od najvažnijih i teorijskih i praktičnih pitanja. Situacija se zaoštravala time što je postojalo sve jasnije da skućeni politički i pravni okviri sputavaju ekonomske i političke perspektive i da su u raskoraku sa sve većim tehničkim mogućnostima i ekonomskim potrebama kolonista, kao i sa njihovim sve razvijenijom svijješću, koju je pothranjivalo prosvjetiteljstvo o potrebi da čovjek bude slobodan u korištenju svojih prirodnih nadarenosti i aktivni učesnik u procesu upravljanja društvom. U Deklaraciji o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine važno je uočiti postavljanje problema čovjeka. Značaj Deklaracije iz 1789.godine nije samo u tomem što prva na opšti način govori o pravima i slobodama svih ljudi, već i što ističe njihovu društvenu prirodu. Čovjek je društveno biće i samo u društvu može imati i koristiti svoja prava i slobode drugih zajednica. Načela Deklaracije su prva široka osnova jednog slobodnog i humanističkog poretka. Ona predstavljaju moralni kodeks u kojem su sakupljene univerzalne vrijednosti, a ne samo moral jedne klase.⁷ U Deklaraciji spojena su najviša politička i moralna načela i težnje koje su usmjerene prema dubokim društvenim i moralnim promjenama koje su povezane da ostvare sistem koji sačinjavaju sloboda, jednakost, bratstvo, pravda, umjerenost, poštenje i moral. U tome je njen značaj kako za sadašnjost, tako i za budućnost.

⁷ Ramić Edin, Historijsko-pravni značaj Francuske Deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.god., Tuzla, 2014.god., str.41,44,147.

Francuska Deklaracija o pravima čovjeka i građanina, iako pripada francuskom političkom i pravnom naslijeđu, uvrštena u svjetsku baštinu na kojoj se razumijevaju ljudska prava. Pravima treće generacije smatraju se prava utemeljena na svijesti o potrebi zaštite čovjekove prirodne okoline, prava nerođenih ljudi, pa čak i prava drugih živih bića, osim čovjeka tj. životinja i biljnih vrsta na zaštitu od ugrožavanja njihovih opstanaka. Ljudska prava se u novije vrijeme afirmišu kao univerzalne vrijednosti na koje se mogu i moraju primjenjivati standardi usvojeni od međunarodne zajednice. Historijski razvoj shvatanja ljudskih prava i hronologija usvajanja akata u kojima međunarodna zajednica izražava svoje prihvatanje pojedinih prava i standarda za vrednovanje legislative i pravne prakse pojedinih država pokazuje tendenciju širenja ljudskih prava kao i formiranje čvrstih kriterija za kontrolu njihovog poštovanja u pojedinim državama. Problem čovjekove ličnosti postepeno izbija na međunarodnu scenu i to naročito pod uticajima razvoja industrijalizacije, tehnološkog razvoja i humanističkog pokreta u okviru kojeg su na međunarodnom planu preduzete brojne akcije radi zaštite ljudske ličnosti. Napredak tehnologije posebno u oblasti informacija dao je novu snagu pravima čovjeka i građanina u oblasti komuniciranja i u oblasti ličnih podataka. Moderni postupci pribavljanja o obrade podataka mogu da dovedu u pitanje slobodu privatnog života. Značaj Deklaracije o pravima iz 1789.godine nije umanjen ni danas, kada država sve manje može da bude jedini zaštitinik ljudskih prava i sloboda. Načela Deklaracije prava iz 1789. imaju i danas veliki pravni značaj ulazeći u sve pore društva i tako bitno utiču na razvoj modernog zakonodavstva. Primjer shvatanja kako i poštovanja i zaštita ljudskih prava nije i ne može biti isključivo unutrašnja stvar svake od države izraženo je i u Povelji Ujedinjenih nacija/naroda.⁸ Član 1. Opšte Deklaracije o ljudskim pravima iz 1948.godine počinje riječima „Svi ljudi rođeni su slobodni, s jednakim dostojanstvom i pravima. Ljudska prava su zajamčena svakom čovjeku na temeljima njegova postojanja kao i čovjeka i ona su neotuđiva, što znači da ne mogu biti oduzeta. Opštečovječansku vrijednost ljudskih prava u najboljem svjetlu oslikava Opšta Deklaracija o pravima čovjeka iz 1948.godine. Proglasiti prava čovjeka na međunarodnom planu ne znači i osigurati njihovu primjenu. Danas se kao osnovna karakteristika zaštite ljudskih prava na međunarodnom nivou javlja „informacija“. Interes međunarodne zajednice za prava čovjeka pokazuje se ne samou raspravama na velikim sporovima, već i u misijama nekih svjetskih organizacija ili u deklaracijama i sporazumima.

⁸ Ramić Edin, Historijsko-pravni značaj Francuske Deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.god., Tuzla, 2014.god, str.149,150,151

4. Klasifikacija ljudskih prava

Obzirom na društvenu prirodu ljudskih prava i sloboda zastupljena je njihova podjela na: građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna. Građanska prava karakteriše čovjekova autonomija u odnosu na državu, dok političkim pravima pripadaju ona prava koja znače čovjekovo učešće u upravljanju državnim i inače javnim poslovima. I za građanska i za politička prava je karakteristično da se primarno baziraju na načelu slobode. Ekonomska, socijalna i kulturna prava su historijski nastala kasnije nego građanska i politička prava. Ova prava imaju društvenu funkciju da ljude dovedu u što ujednačeniji i pravedniji društveni položaj. Smatra se da je njihovo postojanje uslov za uživanje građanskih i političkih prava, jer ih čovjek koji je neobrazovan, siromašan i u okolnostima socijalne bijede zaista teško može ostvariti. Načela jednakosti i solidarnosti su njihov primarni oslonac. Postoji stanovište da su ekonomska, socijalna i kulturna prava manje važna od građanskih i političkih prava, ali i stanovište da su građanska i politička prava sekundarna i luksuzna pa i da smetaju društvenom razvoju. Prva prava se još kvalifikuju pozitivnim, karakterističnim po tome što traže da drugi obezbjede aktivnu podršku za njihovo ostvarivanje, a druga odnosno građanska i politička se kvalifikuju kao negativna prava, jer se smatra da samo zahtijevaju suzdržavanje drugih da bi ona bila ostvarena. Teško je prihvatiti ovakve isključive klasifikacije iz razloga što sva ljudska prava predstavljaju cjelinu, što njihovoj afirmaciji ne služi podjela na važnija i manje važna, te što u osnovi svako to pravo istovremeno zahtijeva i suzdržavanje i pozitivnu akciju. Kod normiranja i stručno-naučnog izražavanja ljudskih prava često se upotrebljava pojam „prava čovjeka i građanin“. Pri tome se pod pravima čovjeka podrazumjevaju uglavnom klasična ili prirodna prava, koja pripadaju svakom čovjeku bez obzira na njegovu državljanstvu i drugu pripadnost. Prava građanina se vežu za čovjekov državljanstvo. U cijelom historijskom toku razvoja ljudskih prava i sloboda primarno su bila u fokusu prava čovjeka kao pojedinca. Međutim, postoje prava koja čovjek ne može sam uživati, odnosno individualno pravo pojedinca je limitirano realnim stanjem tog prava u društvenom kolektivitetu kome on pripada. Ako je u tom smislu kolektivnost obespravljen ili ugrožen onda i dotična prava njegovog pripadnika objektivno imaju u osnovi isti položaj odnosno tretman kao što su: pravo na samoopredjeljenje, pravo na jezik, pravo na ispoljavanje vjerskih ubjeđenja i slično. Zbog toga se ne samo u pravnoj doktrini, nego i u zakonodavstvu vrši razlikovanje ljudskih prava na individualna i kolektivna prava. Također, prisutno je i grupisanje ljudskih prava i sloboda u takozvane generacije, gdje je kriterij historijski redoslijed njihovog nastajanja i priznavanja. Ta podjela se vrši u četiri generacije. Prva kao rezultat velikih građanskih revolucija s kraja XVIII i tokom XIX vijeka. Druga koja je nastala u prvoj polovini XX vijeka. Treća nastala nakon II Svjetskog rata. I četvrta koja je vezana za najnovija dostignuća nauke i tehnologije.⁹

⁹ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.12.

Pravna nauka i pozitivno pravo vrše klasifikaciju ljudskih prava i prema stepenu njihove zaštićenosti. Po tom kriteriju se dijele na potpuno zaštićena i relativno zaštićena prava.

U grupu potpuno zaštićenih ljudskih prava spadaju ona prava koja za čovjeka imaju najveći značaj u svakom pogledu (fizičkom, pravnom, moralnom i ukupnom društvenom). To su pravo na život, zabrana mučenja, zabrana ropstva, kažnjavanje samo na osnovu zakona. Relativno zaštićena prava su ona prava koja su podložna restrikciji, bilo kao njihovo ograničavanje kao što je sloboda kretanja u određenim okolnostima ili kao njihovo derogiranje kao što je ukidanje za određeno vrijeme na primjer lišavanje slobode.¹⁰

Opšti uslovi koji se moraju ispuniti su:

- da je njihovo ograničavanje predviđeno zakonom,
- da za to postoji legitimni cilj i
- da je to ograničavanje srazmjerno ovom cilju.

Podjela ljudskih prava postoji i po kriteriju da li je za njihovo ostvarivanje i uživanje osigurana pravna zaštita ili nije. Po tom kriteriju ljudska prava se dijele na utuživa i neutuživa. Najveći broj prava spada u kategoriju takozvanih utuživih prava.¹¹ To su ona prava u odnosu na koja postoje odgovarajući pravni lijekovi i propisana procedura njihove pravne zaštite pred nadležnim državnim organom. Postoje prava koja po svojoj prirodi nisu utuživa odnosno koja se ne mogu zaštititi djelotvornim pravnim lijekovima. Za ovu vrstu prava može se navesti kao primjer rad u uslovima tržišne ekonomije i slobodne cirkulacije radne snage. Ostvarivanje ovog prava ne može se postići pravnom zaštitom u smislu utvrđivanja obaveze države ili nekog drugog organa ili organizacije da to pravo pojedincu mora osigurati. Ono može biti predmet pravne zaštite samo onda kada se u konkurenciji sa drugim subjektom povrijede principi ravnopravnosti i jednakosti. Iako neka prava nisu utuživa samo njihovo proklamovanje u pravnom sistemu predstavlja jaku društvenu, političku i moralnu obavezu države i drugih subjekata u društvu da stvaraju uslove za njihovo što potpunije ostvarivanje.

¹⁰ Sadiković Lada, Ljudska prava, Sarajevo, 2006.god.,str.22,23.

¹¹ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god, str.13

5. Izvori ljudskih prava

U okviru opšte prihvaćene podjela izvora prava na materijalne i formalne izvore prava. Pod materijalnim izvorima prava podrazumjevaju se svi društveni odnosi koji su izazvali nastanak prava, s tim što su ona istovremeno i predmet njegovog regulisanja. To su društveni odnosi povodom kojih postoje naglašeni sukobi interesa, pa je za njihovo rješavanje potrebno da se oni usmjere pravnom normom kao prinudnim pravilom ponašanja. Međutim, formalni izvor prava odražava materijalni izvor prava to jeste društvene uslove koji izazivaju i opredjeljuju sadržinu i smisao utvrđenog pravnog pravila. Tu se radi o opštim pravnim normama odnosno o opštim pravnim aktima iz kojih izvire pojedinačne pravne norme i pojedinačni pravni akti koji izražavaju pravo u konkretnom slučaju. To znači da opšti pravni akti sadrže opšte pravne norme kao pravila ponašanja za neodređeni i načelno neograničeni broj subjekata prava- sve one koji dođu u poziciju da se na njih odnosi sadržina tih normi. Formalni izvori prava ljudskih prava su samo dio inače formalnih izvora prava, s tim što se neki od njih u cjelosti odnose baš na ta prava. Bez obzira u kom se obliku javljaju, posebne karakteristike ljudskih prava nalažu i odgovarajući tretman, razumjevanje i primjenu izvora prava koji se na njih odnose. To se tiče kako njihovog tumačenja, tako i njihove hijerarhije pri čemu je posebnost i u tome što međunarodni akti imaju poseban značaj kao izvori prava ljudskih prava.¹²

5.1 Međunarodni izvori prava o ljudskim pravima

Regulisanje društvenih odnosa aktima međunarodnog prava najviše je prisutno na području ljudskih prava i osnovnih sloboda, kako po širini tako i po djelatnosti i pravnosti takvog normiranja. Nema ni jedne oblasti društvenog života u kojoj je pravni sistem pojedine države oslonjen na akte međunarodnog prava kao u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer s njim mora biti usklađen i ono obavezuje države članice međunarodnih organizacija. Ovakva internacionalizacija ljudskih prava nameće obavezu poznavanja međunarodnih izvora iz kojih proizlaze odnosno u kojima se te norme nalaze. To rezultira iz činjenice da pod izvorima prava treba smatrati uzroke koji izazivaju i opredjeljuju nastanak prava kao društvene pojave, kao i one opšte pravne norme na osnovu kojih se stvaraju to jeste iz kojih proizilaze pojedinačne pravne norme odnosno pojedinačni pravni akti. Njihovo postojanje omogućava da se ukupan društveni položaj čovjeka koji je regulisan pravom zasniva i ostvaruje na principima pravne sigurnosti i jednakosti, kao idealnu i zahtjevima svakog demokratskog društva. Unaprijed doneseni opšti pravni akt mora s jedne strane predstavljati usklađeni dio cjeline pravnog sistema, te s druge strane pravnom subjektu mora osiguravati izvjesnost kako se treba ponašati i uvjerenje da će primjenom tog akta svi subjekti biti stavljeni u isti položaj. U tom smislu izvori međunarodnog prava imaju vrlo veliki pravni i ukupni društveni značaj. U pravnoj nauci postoji visok stepen saglasnosti da u te izvore spadaju međunarodni običaji, međunarodni ugovori, opšta pravna načela koja prihvataju demokratska društva i odluke međunarodnih organizacija.¹³

¹² Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.18,19,23.

¹³ Posebnu vrstu odluka međunarodnih organizacija čine preporuke koje se odnose na ljudska prava i osnovne slobode. Njima se daje bliži sadržaj pravno obavezujućih normi, preporučuju državama određena rješenja, utvrđuju mjerila za ocjenu da li je neki subjekt prekršio pravo i slično.

5.2. Međunarodni običaji

Međunarodni običaji su sastavni dio običajnog prava kao pravnih pravila koja se ne nalaze u nekom propisu koji donosi određeni zakonodavni organ, nego u običajima određene društvene sredine, koji su nastali dugim ponavljanjem određenog ponašanja i koji su prihvaćeni da se organizovano primjenjuju od strane određene organizacije uključujući i državu. Takva pravila ponašanja u svijetu su još naglašenija u međunarodnom pravu nego u većini unutrašnjih pravnih sistema. Postoji opšta saglasnost da su neka ljudska prava i njihovo uživanje zagwarantovani međunarodnim običajnim pravom, kao što su zabrana torture, genocida, ropstva i rasne diskriminacije. Također, postoji stanovište da su osnovna načela Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima vremenom prihvaćena kao običajno pravo. Ono što u vezi sa međunarodnim običajima treba imati u vidu jeste činjenica da međunarodno pravo u pogledu obaveznosti međunarodnih običaja ne pravi razliku između država koje jesu ili koje nisu ratifikovale određeni međunarodni pravni akt. Postoji opšti standard da su sve države obavezne poštovati međunarodne običaje koji se tiču garancija ljudskih prava. U XX vijeku takozvana Humanitarna intervencija koja se primjenjivala u više slučajeva, ali po prema slabijim nejakim državama, zbog čega je i prihvatana različito, pa i osuđivana naročito od strane vanevropskih zemalja. Ovakve intervencije se praktikuju i danas, s tim što im se nastoji osigurati legalitet odlukama Ujedinjenih nacija/naroda i njenih organa odnosno organizacija. Međunarodni običaji su posebno imali značaj u zaštiti prava stranaca u pojedinoj državi. U međunarodnom pravu je prihvaćeno da se u odnosu na ova lica mora osigurati postupanje koje nije ispod međunarodnog minimuma, te da je za kršenje tog minimuma međunarodno odgovorna dotična država, o čemu se raspravlja na međunarodnom nivou.¹⁴

5.3. Međunarodni ugovori

U savremenom međunarodnom pravu glavni izvori ljudskih prava i osnovnih sloboda su međunarodni ugovori.¹⁵ Radi se o pisanim pravnim aktima nastalim saglasnošću država kao strana ugovornica. Najznačajni su višestrani to jeste multilateralni ugovori, koji obavezuju veliki broj država. Oni se dijele na univerzalne i regionalne. Univerzalni višestrani međunarodni ugovori o ljudskim pravima po nivo i po subjektima donošenja, kao i po otvorenosti za pristupanje istima imaju svjetsku dimenziju. Zaključeni su pod okriljem Ujedinjenih nacija ili oraganizacija u njenom sastavu. A to su: Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o rasnoj diskriminaciji, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima.¹⁶

¹⁴ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.20,21.

¹⁵ Multilateralni ugovori- ugovor sklopljen između više od dvije ugovorene strane, ugovorene strane su države ili međunarodne organizacije. Ovo su ugovori kojima se uređuju različita pitanja zajednička za više država.

¹⁶ www.poslovni.hr/leksikon, (datum pristupa 05.08.2018.)

Međunarodni sistem zaštite ljudskih prava regionalnog značaja uspostavljen je višestranim regionalnim ugovorima. Oni su najznačajniji i najbrojniji u Evropi među kojima posebno mjesto zauzima Evropska konvencija¹⁷ o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli uz nju. Posebna karakteristika međunarodnih ugovora o ljudskim pravima u odnosu na ostale međunarodne ugovore je u tome što su ovi prvi zaključeni u korist individualnih subjekata. Njima se garantuju i potvrđuju subjektivna prava čovjeka kao ljudskog bića, koja on stiče rođenjem. Međunarodni sud pravde je zauzeo stanovište da međunarodni ugovor o ljudskim pravima djeluje i na države koje ga nisu ratifikovale. Posebnu vrstu međunarodnih ugovora predstavljaju politički sporazumi između vlada ili šefova država. Oni ne podliježu postupku ratifikacije. Politički sporazumi ne proizvode pravne posljedice, jer zbog njihovog nepoštovanja nema pravne sankcije, nego samo može doći do političke sankcije. U savremenom međunarodnom pravu, međunarodni akti koji ne sadrže pravne sankcije nazivaju se meko pravo.

5.4. Opšta načela koja prihvataju demokratska društva

U regulisanju društvenih odnosa pravom, kada je potrebno slijediti međunarodno pravo moguće su situacije kada nema konkretnog pravila na osnovu koga treba postupiti pri normiranju određenog odnosa ili pri tumačenju drugih normi, pa se tada postupa u skladu s načelima koja prihvataju svi ili većina pravnih sistema svijeta. Radi se o standardima koji i pored toga što nisu definisani i detaljno opisani, imaju svoju prepoznatljivu sadržinu i služe kao kvalitetni kriterij za odlučivanje u pravu. Vrlo čest standard ove vrste je i pravično suđenje koji prihvataju svi pravni sistemi. Ovi sistemi se međusobno razlikuju po ulozi i položaju sudija, tužilaca, odbrane i drugo ali svi poštuju određene zahtjeve u suđenju, kao što su: podnošenje dokaza, dostupnost dokaza i svjedoka svim strankama i slično.¹⁸

5.5. Izvori ljudskih prava u unutrašnjem pravu

Ostvarivanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda primarno i dominantno postižu u okviru pravnog sistema određene države. To se odnosi i na samo normiranje ovih prava i sloboda, jer su ona postala predmet međunarodnog regulisanja tek u XX vijeku. Propisi o ljudskim pravima i osnovnim slobodama u okviru unutrašnjeg prava imaju veliki značaj. To se može odnositi na sve opšte pravne akte pravnog sistema određene države s tim što treba ukazati na neke posebne zahtjeve i principe o kojima treba voditi računa prilikom regulisanja ljudskih prava ovim aktima, u najvećem broju savremenih država ljudska prava i osnovne slobode utvrđeni su i zajamčeni njihovim ustavom, kao aktom najviše pravne snage.

¹⁷ Evropska konvencija- danas se smatra najkvalitetnijim i najefikasnijim međunarodnim ugovorom o ljudskim pravima u svijetu.

¹⁸ Milićević Neđo, Ljudska prava Sarajevo, 2007.god. str.23,25,42.

6. Ujedinjene nacije/narodi

Ujedinjene nacije¹⁹ jest međunarodna organizacija osnovana 24. oktobra 1945. godine sa ciljem unapređenja međunarodne saradnje. Formirana je nakon II Svjetskog rata, a zamijenila je neefikasnu Ligu naroda. Na dan svog osnivanja, organizacija je imala 51 članicu, dok se trenutno pod okriljem UN-a nalaze 193 članice. Sjedište UN-a se nalazi na međunarodnom području u New Yorku dok se glavni uredi ove organizacije nalaze i u Ženevi, Najrobiju i Beču. Organizacijase finansira od dobrovoljnih priloga svojih članica. Glavni ciljevi UN-a između ostalog uključuju i održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, promovisanje ljudskih prava, jačanje društvenog i ekonomskog razvoja, zaštita životne sredine, te pružanju visokih standarda humanitarne pomoći u slučajevima gladi, prirodnih katastrofa i oružanih sukoba. Najraniji plan za osnivanjem jedne nove svjetske organizacije javio se pod okriljem američkog State Departmenta 1939. Predsjednik SAD-a Franklin D. Roosevelt prvi je upotrijebio termin "Ujedinje nacije" a označavao je savezničke države. Izraz je prvi put u službenoj upotrebi od 1. januara 1942. godine kada je 26 vlada potpisalo Atlantsku²⁰ Povelju²¹ 25. aprila 1945. godine u San Francisku je započela Konferencija UN-a o međunarodnoj organizaciji a kojoj je prisustvovalo 50 vlada i veliki broj nevladinih organizacija uključenih u izradu Povelje Ujedinjenih naroda. Kao datum osnivanja UN-a smatra 24. oktobar 1945. godine kada je službeno ratifikovana Povelja od strane pet stalnih članica Vijeća sigurnosti: Francuske, Kine, SSSR-a, Velike Britanije i SAD-a i većine drugih 46 potpisnika. Službeni jezici su: engleski, arapski, ruski, francuski, kineski i španski. Danas broji 193 zemlje članice i 2 posmatrača. Zemlje članice Ujedinjenih nacija jesu one nezavisne države koje su stupile u organizaciju Ujedinjenih nacija. Članstvo trenutno (od pristupa Crne Gore 2006.) broji 193 države. Preduslov za članstvo jeste odobrenje Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. Ovo za posljedicu ima to da određen broj de facto nezavisnih, ali od strane stalnih članova SBUN nepriznatih država ostaje nepriznata od strane UN-a. Struktura Ujedinjenih nacija zasnovana je na 5 glavnih organa, a to su:

- Glavna skupština,
- Vijeće sigurnosti,
- Ekonomsko-socijalno vijeće,
- Sekretarijat, i
- Međunarodni sud pravde.

¹⁹www.wikipedia.org/wiki/Ujedinjene_nacije, (19.06.2018)

²⁰Atlantska povelja- je dokument koji su sastavili američki predsjednik F. Roosevelt i britanski premijer W. Churchill u New Foundlandu 14. avg. 1941. godine. Atlantska povelja sadržavala je četiri Rooseveltova pravila koja je iste godine objavio u Povelji o četiri slobode: misli, vjere, od bijede i od straha. Atlantska Povelja značila je začetak Ujedinjenih nacija.

²¹www.wikipedia.org/wiki/Atlantska_povelja (19.06.2018.)

Kriteriji za pridruživanje novih država članica utvrđeni su u članku 4. Povelji Ujedinjenih nacija²²

1. Članstvo u Ujedinjenim narodima otvoreno je za sve ostale miroljubive države koje prihvate obveze sadržane u ovoj Povelji i koje su po ocjeni Organizacije sposobne i voljne izvršavati te obveze.

2. Svaka se takva država prima u članstvo Ujedinjenih naroda odlukom Opće skupštine na preporuku Vijeća sigurnosti.

Za davanje preporuke za primitak od strane Vijeća sigurnosti potrebno je najmanje 9 glasova članica Vijeća, pri čemu niti jedna od pet stalnih članica ne smije biti protiv. Preporuka Vijeća sigurnosti za primitak u članstvo nove države mora potvrditi Opšta skupština dvotrećinskom većinom. U načelu, samo suverene države² mogu postati članice UN-a, i trenutačno su sve članice UN suverene države, iako u prošlosti nekoliko članica nisu bile suverene u trenutku ostvarivanja članstva u UN-u. Država Vatikanskog Grada trenutačno je jedina suverena međunarodno priznata država koja nije članica UN-a, iako je Sveta Stolica, koja ima suverenitet nad Vatikanom i održava diplomatske odnose s drugim državama, stalni promatrač. Iz razloga što samo države mogu biti primljene u članstvo UN-a odobrenjem od strane Vijeća sigurnosti i Opšte skupštine, neke države koje se mogu smatrati suverenim državama prema kriterijima iz Konvencije iz Montevidea, nisu članice UN-a jer im UN ne priznaje njihovu suverenost²³, ponajviše iz razloga njihovog nepriznavanja ili protivljenja drugih članica²⁴. Uz države članice, UN također poziva države ne-članice, međunarodne organizacije, te druge entitete da sudjeluju kao promatrači u Opštoj skupštini, dopuštajući im sudjelovanje i raspravu na sastancima Opšte skupštine, ali ne i glasovanje.

²²www.wikipedia.org/wiki/DrzaveClanice_Ujedinjenih_naroda, (datum pristupa 19.06.2018.)

²³Suverena država- je država sa definiranom teritorijom, koja ima unutrašnji i vanjski suverenitet, stalno stanovništvo, vladu, nezavisnost od drugih država i mogućnost ulaska u međunarodne odnose sa drugim suverenim državama.

²⁴www.wikipedia.org/wiki/Suverena_drzava, (datum pristupa 19.06.2018.)

Zastava Ujedinjenih nacija²⁵

Grb Ujedinjenih nacija²⁶

²⁵Zastava Ujedinjenih naroda usvojena je 20.oktobra 1947.godine. Zastava se sastoji od službenog emblema Ujedinjenih naroda u bijeloj boji na svijetloplavoj pozadini. Emblema se sastoji od karte svijeta, okružena maslinovim grančicama. Grančice simboliziraju mir, a karta svijeta predstavlja sve ljude. Bijela i plava su službene boje Ujedinjenih naroda.

²⁶www.wikipedia.org/wiki/Zastava_Ujedinjenih_naroda, (datum pristupa 22.06.2018.)

Tabela 1. Države članice Ujedinjenih nacija/naroda²⁷

Država članica	Datum pridruživanja
Afganistan	11.novembar 1946.
Albanija	14.decembar 1955.
Alžir	8.oktobar 1962.
Andora	28.juli 1993.
Angola	1.decembar 1976.
Antigva i Barbuda	11.novembar 1981.
Argentina	24.oktobar 1945.
Armenija	2.mart 1992.
Australija	1.novembar 1945.
Austrija	14.decembar 1955.
Azerbejdžan	2.mart 1992.
Bahami	18.septembar 1973.
Bahrein	21.septembar 1971.
Bangladeš	17.septembar 1974.
Barbados	9.decembar 1966.
Belgija	27.decembar 1945.
Belize	25.septembar 1981.
Benin	20.septembar 1960.
Bjelorusija	24.oktobar 1945.

²⁷www.wikipedia.org/wiki/Dlanice_Ujedinjenih_nacija,(datum pristupa 26.06.2018.)

Bocvana	17.oktobar 1966.
Bolivija	14.novembar 1945.
Bosna i hercegovina	22.maj 1992.
Brazil	24.oktobar 1945.
Brunej	21.septembar 1984.
Bugarska	14.decembar 1955.
Burkina Faso	20.septembar 1960.
Burundi	18.septembar 1962.
Butan	21.septembar 1971.
Centralnoafrička Republika	20.septembar 1960.
Crna Gora	28.juli 2006.
Čad	20.septembar 1960.
Čile	24.oktobar 1945.
Češka	19.januar 1993.
Danska	24.oktobar 1945.
Džibuti	20.septembar 1977.
Dominika	18.decembar 1978.
Dominikanska Republika	24.oktobar 1945.
Egipat	24.oktobar 1945.
Ekvador	21.decembar 1945.
Ekvatorijalna Gvineja	12.novembar 1968.

Eritreja	28.maj 1993.
Estonija	17.septembar 1991.
Etiopija	13.novembar 1945.
Fidži	13.oktobar 1970.
Finska	14.decembar 1955.
Francuska	24.oktobar 1945.
Gabon	20.septembar 1960.
Gambija	21.septembar 1965.
Gana	8.mart 1957.
Grčka	25.oktobar 1945.
Grenada	17.septembar 1974.
Gruzija	31.juli 1992.
Gvajana	20.septembar 1966.
Gvatemala	21.novembar 1945.
Gvineja	12.decembar 1958.
Gvineja-Bisau	17.septembar 1974.
Haiti	24.oktobar 1945.
Kraljevina Holandija	10.decembar 1945.
Honduras	17.decembar 1945.
Hrvatska	22.maj 1992.
Indija	20.oktobar 1945.
Indonezija	28.septembar 1950.

Irak	21.decembar 1945.
Islamska Republika Iran	24.oktobar 1945.
Irska	14.decembar 1955.
Island	19.novembar 1946.
Istočni Timor	27.septembar 2002.
Izreal	11.maj 1949.
Italija	14.decembar 1955.
Jamajka	18.septembar 1962.
Japan	18.decembar 1956.
Jemen	30.septembar 1947.
Jordan	14.decembar 1955.
Južnoafrička Republika	7.novembar 1945.
Kambodža	14.decembar 1955.
Kamerun	20.septembar 1960.
Kanada	9.novembar 1945.
Katar	21.septembar 1971.
Kazahstan	2.mart 1992.
Kenija	16.decembar 1963.
Kina	24.oktobar 1945.
Kipar	20.septembar 1960.
Kirgistan	2.mart 1992.
Kiribati	14.septembar 1999.
Kolumbija	5.novembar 1945.
Komori	12.novembar 1975.

Demokratska Republika Kongo	20.septembar 1960.
Republika Kongo	20.septembar 1960.
Narodna Demokratska R.Koreja	17.septembar 1991.
Republika Koreja	17.septembar 1991.
Kostarika	2.novembar 1945.
Kuba	24.okotbar 1945.
Kuvajt	14.maj 1963.
Narodna Demokratska R.Laos	14.decembar 1955.
Latvija	17.septembar 1991.
Lesoto	17.okotbar 1966.
Libanon	24.okotbar 1945.
Liberija	2.novembar 1945.
Libijska Arapska Džamahirija	14.decembar 1955.
Lihtenštajn	18.septembar 1990.
Litvanija	17.septembar 1991.
Luksemburg	24.oktobar 1945.
Madagaskar	20.septembar 1960.
Mađarska	14.decembar 1955.
Bivša Jugoslovenska R.Makedonija	8.april 1993.
Malavi	1.decembar 1964.

Malezija	17.septembar 1957.
Maldivi	21.septembar 1965.
Mali	28.septembar 1960.
Malta	1.decembar 1964.
Maršalska ostrva	17.septembar 1991.
Mauricijus	24.april 1968.
Mauritanija	27.okotbar 1961.
Meksiko	7.novembar 1945.
Mijanmar	19.april 1948.
Savezne Države Mikronezije	17.septembar 1991.
Monako	28.maj 1993.
Mongolija	27.okotbar 1961.
Maroko	12.novembar 1956.
Mozambik	16.septembar 1975.
Namibija	23.april 1990.
Nauru	14.septembar 1999.
Nepal	14.decembar 1955.
Niger	20.septembar 1960.
Nigerija	7.oktobar 1960.
Nikaragva	24.oktobar 1945.
Norveška	27.novembar 1945.
Novi Zeland	24.okotbar 1945.

Njemačka	18.septembar 1973.
Obala Slonovače	20.septembar 1960.
Oman	7.okotbar 1971.
Pakistan	30.septembar 1947.
Palau	15.decembar 1994.
Panama	13.novembar 1945.
Papua Nova Gvineja	10.okotbar 1975.
Paragvaj	24.okotbar 1945.
Peru	31.oktobar 1945.
Filipini	24.okotbar 1945.
Poljska	24.oktobar 1945.
Portugal	14.decembar 1955.
Republika Moldavija	2.mart 1992.
Rumunija	14.decembar 1955.
Ruska Federacija	24.oktobar 1945.
Ruanda	18.septembar 1962.
Salvador	24.oktobar 1945.
Samoa	15.decembar 1976.
San Marino	2.mart 1992.
Saudijska Arabija	24.oktobar 1945.
Senegal	28.septembar 1960.
Sejšeli	21.septembar 1976.

Sijera Leone	27.septembar 1961.
Singapur	21.septembar 1965.
Arapska Republika Sirija	24.oktobar 1945.
Slovačka	19.januar 1993.
Slovenija	22.maj 1992.
Solomonska ostrva	1.septembar 1978.
Somalija	20.septembar 1960.
Srbija	1.novembar 2000.
Sudan	12.novembar 1956.
Surinam	4.decembar 1975.
Svaziland	24.septembar.1968.
Sveta Lucija	18.septembar 1979.
Sveti Kristofor i Nevis	23.septembar 1983.
Sveti Vincent i Grenadini	16.septembar 1980.
Sveti Toma i Princip	16.septembar 1975.
Španija	14.decembar 1955.
Šri Lanka	14.decembar 1955.
Švedska	19.novembar 1946.
Švicarska	10.decembar 2002.
Tadžikistan	2.mart 1992.
Tajland	16.decembar 1946.
Togo	20.septembar 1960.
Tonga	14.septembar 1999.

Trinidad i Tobago	18.septembar 1962.
Tunis	12.novembar 1956.
Turska	25.oktobar 1945.
Turkmenistan	2.mart 1992.
Tuvalu	5.septembar 2000.
Uganda	25.okotbar 1962.
Ukrajina	24.oktobar 1945.
Ujedinjeni Arapski Emirati	9.decembar 1971.
Ujedinjeno Kraljevstvo V.Britanije i Sjeverne Irske	24.oktobar 1945.
Ujedinjena Republika Tanzanija	14.decembar 1961.
Sjedinjene Američke Države	24.oktobar 1945.
Urugvaj	18.decembar 1945.
Uzbekistan	2.mart 1992.
Vanuatu	15.septembar 1981.
Bolivarska Republika Venecuela	15.novembar 1945.
Vijetnam	20.septembar 1977.
Zambija	1.decembar 1964.
Zelenortska Ostrva	16.septembar 1975.
Zimbabve	25.avgust 1980.

7. Organi Ujedinjenih nacija

Ujedinjeni narodi imaju šest glavnih organa, a to su:

- Generalna skupština,
- Vijeće sigurnosti,
- Vijeće za ekonomska i socijalna pitanja (ECOSOC),
- Sekreterijat,
- Međunarodni sud pravde.

Dok je šesti Vijeće za povjerenstvo svoj rad obustavilo 1994. godine nakon sticanja nezavisnosti Palau, kao zadnjeg povjerenika ovog vijeća. Četiri organa imaju svoje sjedište imaju u glavnom sjedištu Ujedinjenih nacija u New Yorku. Međunarodni sud pravde se nalazi u Hagu, a druge velike agencije imaju sjedište u uredima UN-a u Ženevi, Beču i Nairobiju. Na osnovu Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija, Ujedinjene nacije i njegove agencije su imune na zakone zemalja u kojima djeluju, a obavezuju se i na nepristranost UN-a u odnosu na državu u kojoj djeluju države članice.²⁸

Generalna skupština- je glavni organ Ujedinjenih nacija i čine je sve države članice koje su zastupljene ravnopravnim izaslanstvima svojih vlada. U ovom organu svaka država ima jedan glas. Generalne skupštine²⁹ se održavaju svake godine u New Yorku u mjesecu septembru i traju do polovine mjeseca decembra. Odluke se donose prostom većinom glasova, osim za pitanja od izuzetnog značaja, a to su: mir i međunarodna sigurnost, prijem novih članica, proračun i slično, tada je potrebna dvotrećinska većina. Skupštinu predvodi predsjednik, koji se bira među državama članicama po rotirajućoj regionalnoj osnovi i 21 potpredsjednik. Prva sjednica ove skupštine sazvana je 10.januara 1946.godine u Londonu, a prisustvovali su 51 država članica. Skupština može dati o bilo kom pitanju u okviru Ujedinjenih nacija, osim pitanja mira i sigurnosti koje se razmatra i koje je u nadležnosti Vijeća sigurnosti.³⁰ Generalna skupština ima šest glavnih odbora, a to su:

- Razoružanje i međunarodna sigurnost.
- Ekonomija i finansije,
- Socijalna, humanitarna i kulturna pitanja,
- Specijalna politička pitanja i dekolonizacija,
- Administracija i proračun i
- Pravna pitanja.

²⁸ www.wikipedia.org/wiki/Ujedinjene_nacije (datum pristupa 13.07.2018.)

²⁹ www.mvp.gov.ba/vanjska_politika/multilaterlani_odnosi (datum pristupa 13.07.2018.)

³⁰ Opća i nacionalna enciklopedija, Večernji list d.d, Zagreb, 2007. (datum pristupa 14.07.2018.)

Vijeće sigurnosti- Vijeće sigurnost snosi najveću odgovornost za osiguranje mira i sigurnosti u svijetu kao glavne zadaće Ujedinjenih nacija. Sastoji se od 15 članova, od čega su 5 stalnih, a 10 su nestalne članice. Stalne članice su: Kina, Francuska, Rusija, Velika Britanija i Sjedinjene Američke države. Ovih pet stalnih članica imaju pravo veta³¹ na rezolucije Ujedinjenih nacija. Deset ostalih članica bira Generalna skupština na razdoblje od dvije godine, s tim da se svake godine bira po pet članica Vijeća, tako da se taj sastav mijenja svake godine. Bosna i Hercegovina je u periodu od 1. Januara 2010.godine do 31.decembra 2011.godine bila nestalna članica Vijeća sigurnosti. U toku ovog uspješnog mandata, Bosna i Hercegovina je presjedavala Komitetom za sankcije Liberiji i Neformalnom radnom grupom Vijeća sigurnosti za dokumentaciju, te potpredsjedavala Komitetima za sankcije Libiji, Sudanu i Sjevernoj Leoneu. Sve članice imaju obavezu primjenjivati odluke Vijeća sigurnosti. Ovo Vijeće se može sastati bilo kada i to na zahtjev jednog člana Vijeća, jednog člana Ujedinjenih nacija na zahtjev Generalne skupštine. Odluka Vijeća sigurnosti je usvojena ako se donese potvrdnim glasanjem barem devet članica, pri čemu se potvrdno moraju izjasniti sve stalne članice Vijeća. U posebne organe Vijeća sigurnosti pored mnogobrojnih odbora ubrajaju se i mirovne misije i dva tribunala za Ruandu i bivšu Jugoslaviju.³²

Vijeće za ekonomska i socijalna pitanja- Vijeće za ekonomska i socijalna pitanja ili ECOSOC³³ koordinira ekonomske i socijalne aktivnosti Ujedinjenih naroda.³⁴ Tijesno surađuje s brojnim specijaliziranim i NGO organizacijama konstituirajući tako sistem Ujedinjenih nacija/naroda. Vijeće za ekonomska i socijalna pitanja se sastoji od 54 člana koji se biraju na razdoblje od tri godine, tako što se svake godine bira i zamjenjuje po 18 članova. Odluka o izboru članova Vijeća se donosi dvotrećinskom većinom glasova Generalne skupštine.³⁵

Sekreterijat- Sekreterijat je glavni administrativni organ Ujedinjenih nacija/naroda. Pored uobičajenih administrativnih poslova, Sekreterijat predstavlja UN u oblasti međunarodnih odnosa, priprema plan budžeta, upravlja finansijama i radi prema uputama Generalne skupštine, Vijeća sigurnosti i drugih organa Ujedinjenih nacija. Na čelu Sekreterijata je generalni sekretar koga na prijedlog Vijeća sigurnosti bira Generalna skupština na mandat od pet godina, a čini ga i upravni aparat koji je hijerarhijski podijeljen na sektore, urede i odsjeke.

³¹ **veto** (lat.) zabrana, pravo nekog subjekta npr.države članice u međunarodnim organizacijama, političkog djelatnika na nacionalnoj ili regionalnoj razini i slično da pod određenim pravno uređenim uvjetima zaustavi donošenje neke odluke, izglasavanje neke rezolucije, zakona i slično ako procjeni da to nije u njegovu ili opštem interesu. Napoznatiji su slučajevi stavljanja veta na odluke Vijeća sigurnosti UN-a, pravo veta predsjednika SAD-a na odluke Kongresa i slično. U nekim slučajevima težinu veta ima i ne pristajanje na neke odluke npr. u Evropskoj Uniji

³² www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi/ujedinjene_nacije_un, (datum pristupa 14.07.2018.)

³³ ECOSOC- The United Nations Economic and Social Council

³⁴ www.wikipedia.org/wiki/Ujedinjene_nacije, (datum pristupa 13.07.2018.)

³⁵ Opća i nacionalna enciklopedija, Večernji list d.d. Zagreb, 2007. (datum pristupa 14.07.2018.)

Za generalnog sekretara izabran je Ban Ki-moon³⁶ iz Južne Koreje. On je na dužnost stupio 1.janura 2007.godine zamjenivši dotadašnjeg generalnog sekretara Kofi Annana, koji je tu dužnost onasao od 1997.godine u dva petogodišnja mandata. Generalni sekretar je u januaru imenovao zamjenicu dr.Asha Rose Migirio.³⁷

Međunarodni sud pravde- Međunarodni sud pravde je pravni organ Ujedinjenih naroda i njegov Staut je sastavni dio Povelje Ujedinjenih nacija/naroda. Svaka država koja postane država članica Ujedinjenih nacija istodobno postaje ugovorna strana Međunarodnog suda. Kao strane u sporu pred sudom mogu se pojaviti samo države i njihovo sudjelovanje u postupku pred sudom je dobrovoljno, ali ako prihvate jurisdikciju³suda, tada su obavezne poštovati odluke suda. Sud sudi na temelju međunarodnih ugovora, međunarodnog običajnog prava i opštih pravnih načela. Sud čini 15 sudaca koje bira Generalna skupština i Vijeće sigurnosti na razdoblje od 9 godina sa pravom reizbora. Sjedište suda se nalazi u Hagu.³⁸

Palata mira u Hagu.³⁹

³⁶ Ban Ki-moon (13.juna 1944.god.) je južnokorejski diplomat. Kao karijerni diplomat predhodno je djelovao u New Delhi-u, u južnokorejskom poslanstvu u Ujedinjenim narodima i u Washington-u, te kao ambasador svoje zemlje u Austriji. Kao ministar vanjskih poslova od 2004.godine imao je važnu ulogu u pregovorima šest zemalja kojima se nastojalo obuzdati sjevernokorejske ambicije u nuklearnom naoružovanju. Od februara 2006.godine i službeno je bio u utrci za mjesto Generalnog sekretara UN-a, a 13.oktobra su ga jednoglasno na tu dužnost izabrale 192 članice Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. 14.oktobra Ban Ki-moon je pred Generalnom skupštinom Ujedinjenih naroda položio zakletvu na svoju dužnost.

³⁷ www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi/ujedinjene_nacije_un, (datum pristupa 15.07.2018.)

³⁸ Svetska enciklopedija mira, Tom I, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd 1998.godine, str.370.

³⁹ www.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91unardni_sud_pravde, (datum pristupa 25.08.2018.)

8. Organizacije i specijalizovane agencije Ujedinjenih nacija/naroda

Specijalizovane agencije su međuvladine organizacije koje su na temelju Povelje Ujedinjenih nacija/naroda povezane sa ECOSOC-om⁴⁰ odnosno UN-ovim programima, ostalim komisijama, odborima te Ad-Hoc i sličnim tijelima. Sve one zajedno čine takozvani sistem Ujedinjenih nacija/naroda, a sa Ujedinjenim nacijama su povezane različitim sporazumima i ugovorima. Posebne organe osniva Generalna skupština i oni joj, dijelom neposredno, dijelom preko ECOSOC-a podnose svoje izvještaje. Ovi organi moraju se pridržavati uputa koje daje Generalna skupština, nemaju nadležnosti nad budžetom i nemaju međunarodno-pravni status što ne znači da ne mogu nastupati samostalno. One nisu osnovane od strane Ujedinjenih nacija. To su međunarodne organizacije sa vlastitim pravnim statusom, organizacionom strukturom, članstvom i planskim budžetom. Ujedinjene nacije s njima surađuju na osnovu ugovornih veza i posebnih sporazuma.⁴¹ Neke od ovih posebnih organizacija postojale su i prije osnivanja Ujedinjenih nacija/naroda. Kao što su: Svjetsko udruženje pošta, Međunarodna organizacija rada, Međunarodna telekomunikacijska unija. Povelja Ujedinjenih nacija predviđa da svaki primarni organ Ujedinjenih nacija može osnivati različite specijalizirane agencije sa ciljem potpunog ispunjavanja svoje uloge. Neke od najpoznatijih agencija Ujedinjenih nacija su: Međunarodna agencija za atomsku energiju, Svjetska banka, Svjetska zdravstvena organizacija, Organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu. Većinu svog humanitarnog rada Ujedinjene nacije obavljaju pod sredstvom ovih agencija.⁴² Kao primjeri djelovanja ovih agencija mogu se navesti: masovni programi cijepljenja preko Svjetske zdravstvene organizacije, sprječavanje gladi i pothranjenosti preko Svjetskog programa za hranu, te zaštita ugroženih i raseljenih osoba od strane UNHCR-a.⁴³

⁴⁰ ECOSOC- The United Nations Economic and Social Council

⁴¹ Svetska enciklopedija mira, Tom I, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd 1999.god.str.365.

⁴² www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi, (datum pristupa 16.07.2018.)

⁴³ UNHCR- United Nations High Commissioner for Refugees

Tabela 2. Najpoznatije organizacije i specijalizirane agencije Ujedinjenih nacija/naroda⁴⁴

FAO	Organizacija za hranu i poljoprivredu	Rim, Italija	1945.god.
IAEA	Međunarodna agencija za atomsku energiju	Beč, Austrija	1957.god.
ICAO	Organizacija međunarodne civilne avijacije	Montereal, Kanada	1947.god.
IFAD	Međunarodni fond za poljoprivredni razvoj	Rim, Italija	1977.god.
ILO	Međunarodna organizacija rada	Ženeva, Švicerska	1946.god.
IMO	Međunarodna pomorska organizacija	London, Engleska	1948.god.
IMF	Međunarodni monetarni fond	Washington, SAD	1945.god.
ITU	Međunarodna telekomunikaciona unija	Ženeva, Švicerska	1947.god.
UNESCO	UNESCO	Pariz, Francuska	1946.god.
UNIDO	Organizacije za industrijski razvoj UN-a	Beč, Austrija	1967.god.
UNWTO	Svjetska turistička organizacija	Madrid, Španija	1947.god.
UPU	Svjetska poštanska unija	Bern, Švicerska	1947.god.
WBG	Svjetska grupa banaka	Washington, SAD	1945.god.
WFP	Svjetski program za hranu	Rim, Italija	1963.god.
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija	Ženeva, Švicerska	1948.god.
WIPO	Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo	Ženeva, Švicerska	1974.god
WMO	Svjetska meteorološka organizacija	Ženeva, Švicerska	1950.god.

⁴⁴ www.wikipedia.org/wiki/Ujedinjene_nacije (datum pristupa 19.07.2018.)

8.1. Međunarodna organizacija rada

Međunarodna organizacija rada ili ILO⁴⁵ ima za osnovnu misiju osiguranje boljih uvjeta i dostojanstva rada, podizanje standarda i sveukupnog položaja radnika. Osnovana je Versajskim mirovnim ugovorom 1919.godine. Novoformirani Ujedinjeni narodi/nacije 1946.godine zaključuju ugovor o saradnji i zajedničkom djelovanju gdje je Međunarodna organizacija rada postala prva specijalizirana institucija Ujedinjenih nacija. Bosna i Hercegovina je članica Međunarodne organizacije rada od 1993.godine. Međunarodna organizacija rada čak ima i ured u Bosni i Hercegovini.⁴⁶

8.2. Svjetska zdravstvena organizacija

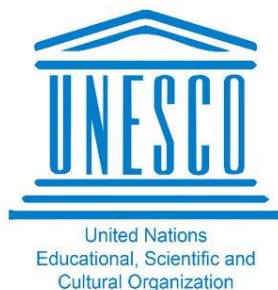
Svjetska zdravstvena organizacija ili WHO osnovana je 1948.godine kao specijalizirana institucija Ujedinjenih nacija/naroda i njen cilj je podizanje opšteg nivoa zdravlja svih naroda. Najveće upravljačko tijelo ove organizacije je Svjetska zdravstvena skupština koju čine predstavnici 192 zemlje članice. Sjednica skupština se održava svake godine u mjesecu maju u Ženevi. Izvršni savjet je izvršno tijelo Svjetske zdravstvene skupštine i čine ga 32 člana tehnički klasifikovana za domen zdravstva. Na mjestu generalnog direktora Svjetske zdravstvene organizacije nalazi se g.Lee Jong-Wook (Republika Korea). Bosna i Hercegovina je članica Svjetske zdravstvene organizacije od 1992.godine, gdje organizacija ima i svoj ured. Zadnjih godina Svjetska zdravstvena organizacija se posvetila suzbijanju i sprečavanju širanja zaraznih bolesti tipa SARS i ptičije groznice.⁴⁷

⁴⁵ ILO u Bosni i Hercegovini zagovara razvoj demokratskih institucija tripartitnog djelovanja, te pruža potporu u realizaciji i usvajanju zakona koji na društveno odgovoran način omogućavaju tranziciju ka tržišnoj ekonomiji. ILO također pruža tehničku pomoć u promovisanju stvaranja novih radnih mjesta kroz razvoj malih i srednjih preduzeća.

⁴⁶ www.ba.one.un.org/content/unct/bosnia_and_herzegovina, (datum pristupa 30.08.2018.)

⁴⁷ www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi, (datum pristupa 22.07.2018.)

8.3. Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu

Ovo je jedina specijalizirana agencija Ujedinjenih nacija/naroda čija je jedina djelatnost znanost. Osnovana je na Konferenciji u Londonu novembra 1945. godine. Ustav UNESCO-a⁴⁸ je stupio na snagu 14. novembra 1946. godine nakon što ga je ratifikovalo 20 država članica. Osnovna zadaća organizacije kako stoji u Ustavu, član I, je promoviranje saradnje među nacijama kroz obrazovanje, nauku i kulturu. Bitni segmenti UNESCO-a su zaštita svjetskog prirodnog i kulturnog naslijeđa, te sloboda štampe i komunikacije. Sjedište UNESCO-a je u Parizu, Francuska, a generalni direktor je g. Koichiru Matasuu. Na zasjedanju Komiteta za svjetsku kulturnu baštinu 2005. godine u Durbanu donesena je odluka o upisu „Starog mosta“ i Povijesne jezgre Mostara na listu Svjetske kulturne baštine UNESCO-a. Zamjenik generalnog direktora UNESCO⁴⁹ Mounir Bouchenski uručio je certifikat 15. decembra 2005. godine u povodu upisa „Starog mosta“ i Povijesne jezgre Mostara na popis zaštićene kulturne baštine. Simbolika ovog upisa za Bosnu i Hercegovinu je značajnija što je u Deklaraciji sa Samita UNESCO-a održanog u Varni 2004. godine „Stari most“ u Mostaru proglašen simbolom koegzistencije i pomirenja u regionu. Bio je to važan podsticaj Bosne i Hercegovine za inteziviranje aktivnosti na restauraciji i zaštiti svoga kulturnog i prirodnog blaga. Bosna i Hercegovina je i zvanično podnijela nominacije za upis na listu Svjetske kulturne baštine i historijske spomenike most „Mehmed-paše Sokolovića“ u Višegradu, pećinu „Vjetrenica“ kao i kompleks Starog grada Jajca. UNESCO je također prihvatio inicijativu Predsjedništva Bosne i Hercegovine da se uključi u rekonstrukciju tri simbolična vjerska objekta u Bosni i Hercegovini, a to su: džamija „Ferhadija“ u Banja Luci, „Srpska saborna crkva“ u Mostaru i Katoličkog samostana „Plehan“ u Derventi i dao punu potporu realiziranju projekta ARS Aevi, te je na taj način omogućeno uspostavljanje jednog od najznačajnijih evropskih muzeja moderne umjetnosti u Sarajevu. Na 31. sjednici Komiteta za svjetsku baštinu pri UNESCO održanoj na Novom Zelandu krajem juna 2007. godine most „Mehmed-paše Sokolovića“ upisan je na listu svjetske baštine. Odluka je donijeta jednoglasno i od velikog je značaja za cijeli region, ne samo za Bosnu i Hercegovinu.⁵⁰

⁴⁸ UNESCO- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

⁴⁹ www.wikipedia.org/wiki/UNESCO, (datum pristupa 30.07.2018.)

⁵⁰ www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi, (datum pristupa 25.07.2018.)

9. Humanitarna pitanja Ujedinjenih nacija/naroda

Veliki primjer koji može da posluži kao rezultat koji postiže Međunarodni fond Ujedinjenih nacija za pomoć djeci (UNICEF) u saradnji sa programom Ujedinjenih nacija za razvoj i Svjetskom zdravstvenom organizacijom na polju smanjenja smrtnosti novorođenčadi kao i onesposobljavajućih efekata neuhranjenosti i bolesti djece u razvoj. U mnogim zemljama u razvoju možemo s radošću očekivati plodove tihe revolucije u domenu dječije njege i izrastanje snažne nove generacije, koja će biti sposobnija da učestvuje u izvršavanju zadataka svoje nacije. Službe Ujedinjenih nacija postavile su temelje ta razvoj u mnogim zemljama. Ako se oni odlučno podrže i prošire, nacionalne ekonomske strukture tih zemalja u razvoju biće značajno ojačane i milioni stanovnika moći će da uživaju u višem životnom standardu. Jedan od velikih uspjeha našeg vremena jeste iskorjenje velikih boginja sa lica zemlje i to zahvaljujući nastojanjima Svjetske zdravstvene organizacije. Sličan rad u budućnosti stvara nadu za eliminaciju i drugih podjednako onesposobljavajućih bolesti. Da bi se to dogodilo potrebno je samo da se potrebni resursi stave na raspolaganje. Buduće implikacije četveorostrukog smanjenja nepismenosti, što je već stvarnost, su također od velikog značaja. Na drugim poljima Ujedinjene nacije već imaju jedinstvenu zaslugu u okupljanju država članica da zajedno rješavaju vuduće probleme. I pored izuzetnog rada i truda proteklih godina koje su zabilježile uspjehe o kojima se nije moglo ni sanjati u vrijeme kada su osnovane Ujedinjene nacije/narodi neophodno je ojačati koncept sistema Ujedinjenih nacija za predviđanje velikih problema humanitarne prirode.⁵¹

„Broj ljudi koji gladuju u svijetu povećao se u posljednje tri godine, navodi se u izvještaju Ujedinjenih nacija. Prema istraživanju, 821 milion ljudi širom svijeta je bilo neuhranjen tokom 2017. godine – skoro svaka deveta osoba. Skoro 151 miliona djece mlađe od pet godina – 55 odsto svjetske populacije – imaproblema sa rastom zbog loše ishrane. Autori istaživanja kažu da ekstremne klimatske promjene mogu dijelom biti krive za ovakve rezultate i pozivaju na hitnu akciju.“⁵²

„Organi za pružanje pomoći Ujedinjenih nacija objavili su da 1,5 milion jemenske djece živi u opasnosti od neuhranjenosti, a da polovina jemenske populacije živi siromaštvu. Desetine djece se doslovno bori za život u Jemenu, a rat i blokada morskih puteva izazvali su masovnu glad u ovoj najsiromašnijoj arapskoj zemlji.“⁵³

⁵¹ Svetska eniklopedija mira, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Cenatr za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd 1999.god, str.405-406.

⁵² www.mnemagazin.com, (datum pristupa 24.09.2018.)

⁵³ www.aktuelno.ba, (datum pristupa 2.11.2016.)

10. Povelja Ujedinjenih nacija/naroda

Povelja Ujedinjenih nacija potpisana 26. juna 1945. u San Francisku, stupila na snagu 24. oktobra 1945.godine.⁵⁴

Preambula

MI, NARODI UJEDINJENIH NACIJA RIJEŠENI...

da spasemo buduća pokoljenja užasa rata, koji je dva puta u toku našeg života nanio čovječanstvu neopisive patnje; da ponovo potvrdimo vjeru u osnovna prava čovjeka, u dostojanstvo i vrijednost ljudske ličnosti, u ravnopravnost muškaraca i žena i nacija velikih i malih; da obezbijedimo uslove pod kojima će moći da se očuvaju pravda i poštovanje obaveza koje proističu iz Ugovora i drugih izvora međunarodnog prava kao i da radimo na socijalnom napretku i poboljšanju životnih uslova u većoj slobodi

I U TOM CILJU

da budemo tolerantni i da živimo zajedno u miru jedni sa drugima kao dobri susjedi, da ujediniemo svoje snage radi održanja mira i sigurnosti u svijetu, da obezbijedimo prihvatanjem načela i ustanovljavanjem metoda da se oružana sila ne upotrebljava osim u općem interesu, te da koristimo međunarodne mehanizme u svrhu unapređenja ekonomskog i socijalnog napretka svih naroda –

ODLUČILI SMO DA UJEDINIMO SVOJE SNAGE RADI OSTVARENJA OVIH CILJEVA.

Sukladno tome, naše vlade, posredstvom svojih predstavnika okupljenih u gradu San Francisku, uz priložene punomoći u ispravnoj i propisanoj formi, usvajaju ovu Povelju Ujedinjenih nacija i osnivaju međunarodnu organizaciju koja će nositi naziv "Ujedinjene nacije".⁵⁵

Poglavlje I: Ciljevi i načela

Poglavlje II: Članstvo

Poglavlje III: Organi

Poglavlje IV: Generalna skupština

Poglavlje V: Vijeće sigurnosti

⁵⁴ www.tuzilastvorz.org.rs/povelja_un_ (datum pristupa 30.07.2018.)

⁵⁵ www.wikipedia.org/wiki/Povelja_Ujedinjenih_nacija (datum pristupa 30.07.2018.)

Poglavlje VI: Mirno rješavanje konflikata
Poglavlje VII: Mjere u slučaju prijetnje miru, povrede miru ili u slučaju agresije
Poglavlje VIII: Regionalni sporazumi
Poglavlje IX: Međunarodna saradnja na ekonomskom i socijalnom polju
Poglavlje X: Vijeće za ekonomska i socijalna pitanja
Poglavlje XI: Deklaracija o nadležnostima u oblastima bez samostalne uprave
Poglavlje XII: Međunarodni sistem starateljstva
Poglavlje XIII: Starateljsko vijeće
Poglavlje XIV: Međunarodni sud
Poglavlje XV: Sekreterijat
Poglavlje XVI: Razne odredbe
Poglavlje XVII: Prelazne odredbe koje se tiču sigurnosti
Poglavlje XVIII: Izmjene i dopune
Poglavlje XIX: Ratifikacija i potpisivanje⁵⁶

Član 1.

Ciljevi Ujedinjenih nacija su:

1. Održanje međunarodnog mira i sigurnosti i u tu svrhu preduzimanje efikasnih kolektivnih mjera radi sprječavanja i otklanjanja prijetnji miru, suzbijanje akata agresije ili drugih povreda mira kao i postizanje mirnim putem, a u skladu sa načelima pravde i međunarodnog prava, sređivanja ili rješavanja međunarodnih sporova ili konfliktnih situacija koje bi mogle dovesti do povreda mira;
2. Razvijanje prijateljskih odnosa među nacijama koji su zasnovani na poštovanju načela ravnopravnosti i prava naroda na samoopredjeljenje, te preduzimanje drugih odgovarajućih mjera radi učvršćivanja mira u svijetu;
3. Ostvarenje međunarodne saradnje rješavanjem međunarodnih problema ekonomske, socijalne, kulturne ili humanitarne prirode, unapređivanje i podsticanje poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve bez obzira na rasu, spol, jezik ili vjeru;
4. Postavljanje Organizacije kao središta za usklađivanje akcija preduzetih radi postizanja ovih zajedničkih ciljeva.⁵⁷

⁵⁶ www.wikipedia.org/wiki/Povelja_Ujedinjenih_nacija, (datum pristupa 30.07.2018)

⁵⁷ www.tuzilastvorz.org.rs/povelja_un_ (datum pristupa 30.07.2018.)

Član 55.

U cilju stvaranja uslova stabilnosti i blagostanja koji su neophodni za miroljubive i prijateljske odnose među nacijama, zasnovane na poštovanju načela ravnopravnosti i prava na samoopredjeljenje naroda, Ujedinjene nacije rade na unapređenju:

- a) povećanja životnog standarda, punog zaposlenja i uslova za ekonomski i socijalni napredak i razvoj;
- b) rješavanja međunarodnih ekonomskih, socijalnih, zdravstvenih i srodnih problema i međunarodne kulturne i obrazovne saradnje;
- c) sveopćeg poštovanja i uvažavanja ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve bez obzira na rasu, spol, jezik ili naciju.

Član 110.

1. Ovu Povelju ratifikovaće države potpisnice u skladu sa svojim ustavnim postupkom.
2. Ratifikacije će biti dostavljene vladi Sjedinjenih Američkih Država, koja će o svakom izvršenom deponovanju obavijestiti sve države potpisnice kao i Generalnog sekretara Organizacije kada on bude imenovan.
3. Ova Povelje stupa na snagu pošto ratifikacije deponuju Republika Kina, Francuska, Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Sjedinjene Američke Države i većina ostalih država potpisnica. Protokol o deponovanim ratifikacijama sastaviće vlada Sjedinjenih Američkih Država, koja će ga u prepisu dostaviti svim državama potpisnicama.
4. Države potpisnice ove Povelje koje je ratifikuju po njenom stupanju na snagu postaju članovi osnivači Ujedinjenih nacija na dan dostavljanja svojih ratifikacija.

Član 111.

Ova Povelja, čiji su kineski, francuski, ruski, engleski i španski tekst podjednako vjerodostojni, ostaće pohranjena u arhivi vlade Sjedinjenih Američkih Država. Njene uredno ovjerene prepise ova vlada će dostaviti vladama ostalih država-potpisnica.

POTVRĐUJUĆI SVE OVO su predstavnici vlada Ujedinjenih nacija potpisali ovu Povelju.

SASTAVLJENO u gradu San Francisku 26. juna 1945.godine.⁵⁸

⁵⁸ www.tuzilastvorz.org.rs/povelja_un_ (datum pristupa 30.07.2018.)

11. Ljudska prava u aktima Ujedinjenih nacija/naroda

Pravni temelj za razvoj ostvarivanja i zaštite ljudskih prava na međunarodnom nivou utvrđen je u Povelji Ujedinjenih nacija/naroda, koja je donesena 26.juna 1945.godine u San Francisku. Povelja je u cjelini prožeta idejom zaštite i unapređenja ljudskih prava i sloboda. Time je proklamovana ne samo njihova internacionalizacija, nego i njihovo stavljanje pod međunarodni nadzor izričito utvrdivši obavezu svih članica Ujedinjenih nacija da u dobroj vjeri ispunjavaju sve obaveze koje su preuzele u skladu sa ovim dokumentom, te da njihovo sistematsko kršenje može imati za posljedicu i isključenje iz ove organizacije. U preambuli Povelje se konstatuje da su narodi koji su osnovali Organizaciju Ujedinjenih nacija/naroda odlučni da „potvrde vjeru u osnovna prava čovjeka, u dostojanstvo i vrijednost čovjeka, u ravnopravnost muškarca i žene, kao i u ravnopravnost velikih i malih zemalja“. Među osnovnim ciljevima ove organizacije navedeno je ostvarivanje međunarodne saradnje, pri razvijanju i potsticanju poštovanja prava čovjeka i osnovnih sloboda za sve, bez razlike na rasu, pol, jezik i vjeru. S obzirom da Povelja ima karakter osnivačkog programskog akta Ujedinjenih nacija, ona se zadržava na proklamaciji čovjekovih prava i sloboda kao opštih društvenih vrijednosti. Odlučno opredjeljenje da je zabranjena diskriminacija u ostvarivanju ljudskih prava i osnovnih sloboda i da sve članice Ujedinjenih nacija imaju obavezu da ih unaprjeđuju, uticalo je da ovaj akt ima trajan pozitivan potsticaj na aktivnost i ponašanje kako međunarodnih organa i organizacija, tako i samih država i njihovih organa.

A to se izražava u sljedećem:

- ostvarivanje i zaštita ljudskih prava su internacionalizovani, postala su predmet međunarodne zaštite, tako da danas u slučaju kršenja tih prava nijedna država ne može tvrditi da je domen isključive nadležnosti njenih organa vlasti,
- na podlozi programskih načela Povelje danas je međunarodno pravo o ljudskim pravima naraslo do respektivnog nivoa, o kome pravni sistemi svake države moraju voditi računa,
- Povelja Ujedinjenih nacija/naroda je bila osnov za osnivanje velikog broja organa i organizacija u njenom sastavu i izvan nje, koje se bave osiguravanjem poštovanja i provođenja međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.⁵⁹

⁵⁹ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.30,31.

11.1. Pakt o građanskim i političkim pravima

Pakt o građanskim i političkim pravima prije svega polazi od Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka, s tim što prava utvrđena u njemu imaju veću pravnu određenost od ove deklaracije. Pakt sadrži veći broj prava nego Univerzalna deklaracija, među kojima treba posebno navesti odredbu o obavezi država da pripadnicima etničkih, vjerskih ili jezičkih manjina ne uskraćuju pravo da zajedno s drugim članovima svoje skupine imaju svoj vlastiti kulturni život, te da ispovjedaju i održavaju svoju vjeru ili da se služe svojim jezikom. Ova odredba je bila polazište i orijentacija za sadržaj Deklaracije o pravima lica koja pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim i jezičkim manjinama, koju su Ujedinjene nacije usvojile 1992.godine. Paktom o građanskim i političkim pravima ustanovljen je Odbor za ljudska prava čiji je glavni zadatak da razmatra izvještaje koje sve države članice moraju podnositi. Paktom je određeno da pravo na podnošenje pritužbi imaju samo države koje su posebnom izjavom priznale nadležnost Odbora. Uz navedeni Pakt, na istom zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, usvojen je i Fakultativni protokol uz Pakt o građanskim i političkim pravima, kojim je Odbor za ljudska prava ovlašten da prima i razmatra i pritužbe koje potiču od pojedinca koji tvrde da su žrtve kršenja nekog od prava izloženih u Paktu. Uslov za podnošenje ovih pritužbi je da se one podnose samo protiv država koje su ratifikovale Protokol, te da je njihov podnosilac iscrpio sva raspoloživa unutrašnja pravna sredstva u državi u kojoj živi.⁶⁰ Obaveza je Odbora za ljudska prava da o svim činjenicama koje je ustanovio razmatrajući pritužbu obavijesti i državu ugovornicu i pojedinca koji je tu predstavku podnio. Godine 1989. Generalna skupština je donijela i Drugi protokol uz Pakt o građanskim i političkim pravima, čiji je cilj ukidanje smrtno kazne. Ovim se protokolom normira da niko ko je u nadležnosti države ugovornice ovog protokola ne može biti pogubljen, te da će države ugovornice preduzeti sve neophodne mjere u okviru svoje nadležnosti da ukinu smrtnu kaznu.⁶¹

11.2. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima

Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima usvojila je Generalna skupština Ujedinjenih nacija na istoj sjednici kada i Pakt o građanskim i političkim pravima. Osnovni razlog je u tome što nije postojala saglasnost oko pitanja da li propisivanje ove vrste prava može imati isiti karakter i istu pravnu obaveznost kao kad su u pitanju građanska i politička prava. Ta neusaglašenost dovela je do toga da se usvoje dva odvojena međunarodna pakta o ljudskim pravima. U Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima normiran je širok krug prava iz ovih oblasti i to ne samo njihovim nabranjanjem, nego i njihovim opisivanjem i definisanjem, pa i propisivanjem postupka za njihovo ostvarivanje. Ovaj pakt navodi sljedeće prava: pravo na rad, pravo na osnivanje i pristupanje sindikatima, pravo na uživanje pravednih i povoljnih uslova rada, pravo na socijalnu sigurnost uključujući socijalno osiguranje i pravo na zaštitu porodice, pravo na uživanje najviše dostižne mjere tjelesnog i društvenog zdravlja, pravo na odgovarajući životni standard, pravo svakoga na školovanje i pravo na sudjelovanje u kulturnom životu.

⁶⁰ Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.33,34.

⁶¹ Sadiković Lada, Ljudska prava, Sarajevo, 2006.god.,str.11.

U Paktu se posebno razrađuje pravo na pravedne i povoljne uslove rada, izričitim navođenjem da ono obuhvata: pravičnu platu za rad jednake vrijednosti bez ikakve razlikovanja i koja osigurava pristojan život radnika i njegove porodice, sigurne i zdrave uslove rada, jednaku mogućnost za svakoga da bude unaprijeđen tokom svog zaposlenja, naknadu za javne praznike, odmor, slobodno vrijeme, razumno ograničenje radnog vremena i povremeno plaćena odsustva. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima utvrđuje da države koje su ga ratifikovale pojedinačno i putem međunarodne pomoći i saradnje, naročito ekonomske i tehničke, do najviše granice svojih raspoloživih sredstava, nastojati na tome da se postepeno postigne puno ostvarenje prava koja su priznata u ovom paktu, svim pogodnim sredstvima, uključujući posebno zakonodavne mjere.⁶² Ovdje je akcenat na obavezi država da nastoje do najviše granice svojih raspoloživih sredstava, postepeno ostvariti ova prava. Treba imati u vidu činjenicu da postoje značajne razlike između država u njihovim mogućnostima da angažuju potrebna sredstva za realizaciju predviđenih prava. Zato se donosilac ovog dokumenta zadržao na zahtjevu da države nastoje ostvariti ova prava do najviše granice svojih raspoloživih sredstava., prihvatajući njihovo pravo da slobodno odlučuju o svojim ekonomskim, socijalnim i kulturnim dobrima. Pakt ne predviđa mogućnost podnošenja pritužbe, zbog nepoštovanja prava koja su sadržana u njemu. Jedino se predviđa obaveza država potpisnica da podnose periodične izvještaje o mjerama koje su usvojile, kao i o napretku koji su postigle u obezbjeđivanju i poštovanju prava predviđenih Paktom.⁶³

11.3. Konvencija o pravima djeteta

Međunarodno uređivanje prava djeteta započelo je još u vrijeme postojanja Lige naroda. Već od 1924.godine donesena je Ženevska deklaracija o pravima djeteta. Ovakva aktivnost nastavljena je i odmah po osnivanju Organizacije Ujedinjenih naroda. Tako je 1946. godine osnovan fond pri pomoći Ujedinjenih nacija za pomoć djeci, pod nazivom UNICEF.⁶⁴ Godine 1958. Generalna skupština Ujedinjenih nacija usvojila je Deklaraciju o pravima djeteta, ali ovaj dokument nije imao obavezujuću pravnu snagu za članice ove organizacije. Takav akt sa pravnim obavezama donesen je 1989.godine pod naslovom Konvencija o pravima djeteta. Konvencija definiše dijete kao *ljudsko biće koje nije navršilo osamnaest godina života, ako se na osnovu zakona koji se odnosi na dijete, punoljetstvo stiče ranije.*

Konvencija određuje da države članice Ujedinjenih nacija preuzimaju obavezu da priznaju djeci širok katalog građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava bez ikakve diskriminacije i bez obzira na rasu, boju kože, pol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje,

⁶² Milićević Nedo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.35,36.

⁶³ Sadiković Lada, Ljudska prava, Sarajevo, 2006.god., str.12

⁶⁴ UNICEF- United Nations International Children's Emergency Fund

nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, imovno stanje, onesposobljenost, rođenje ili drugi status djeteta ili njegovog roditelja ili staratelja. Time se proklamuje da svako pravo garantovano Konvencijom treba tumačiti u smislu najboljih interesa za dijete.⁶⁵ U više odredaba Konvencije ističu se odgovornost, prava i dužnosti roditelja i staratelja u vezi sa pravima djeteta. Među najznačajnijim pravima su: pravo na život, pravo na identitet, zabrana odvajanja djece od roditelja protiv njihove volje, pravo djeteta da iznosi svoje mišljenje o pitanjima koja se tiču njega, sloboda djeteta na mišljenje, savjest i vjeroispovjest, pravo na udruživanje i okupljanje, pravo na lični život, pravo na informacije, kao i odgovornost roditelja za razvitak djeteta. Konvencija sadrži pravila usvajanja i pravila postupanja prema djeci izbjeglicama, te pravo na zaštitu njihovog zdravlja, pravo na osiguranje, pravo na zadovoljavajući životni standard, kao i pravo na obrazovanje. Također, utvrđen je i niz zabrana u vezi sa mogućom ekonomskom eksploatacijom djece, primjenom opojnih sredstava na djeci, seksualnim zlostavljanjem i trgovinom djecom, te zabrana regrutovanja djece mlađe od petanest godina u oružane snage. Konvencijom je ustanovljen Odbor za prava djeteta, čija je dužnost da razmatra postignuti napredak država članica u izvršavanju obaveza iz ove konvencije. U tom cilju države članice su dužne da svake pete godine podnose izvještaj o mjerama koje su preduzete za unapređivanje položaja djece to jeste ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Konvencije.⁶⁶

Međunarodni dan dječijih prava.⁶⁷

⁶⁵ www..wikipedia.org/wiki/UNICEF, (datum pristupa 25.08.2018.)

⁶⁶ Milićević Nedo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.,str.40.

⁶⁷ www.google.ba/search?q=konvencija+o+pravima+djeteta (datum pristupa 25.05.2018.)

12. Opšta deklaracija o pravima čovjeka

Pošto je priznavanje zrođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svijetu;

Pošto je nepoštovanje i preziranje prava i čovjeka vodilo barbarskim postupcima, koji su vrijeđali svijest čovječanstva, i pošto je stvaranje svijeta u kojem će ljudska bića uživati slobodu govora i uvjerenja i biti slobodna od straha i nestašice proglašeno kao najviša težnja svakog čovjeka;

Pošto je bitno da prava čovjeka budu zaštićena pravnim poretkom kako čovjek ne bi bio primoran da kao kranjem izlazu pribjegne pobuni protiv tiranije i ugnjetavanja;

Pošto je bitno da se potiče razvoj prijateljskih odnosa među narodima;

Pošto su narodi Ujedinjenih nacija u Povelji ponovo proglasili svoju vjeru u osnovama prava čovjeka, u dostojanstvo i vrijednost čovjekove ličnosti i ravnopravnost muškaraca i žena i pošto su odlučili da potiču društveni napredak i poboljšaju uvjete života u većoj slobodi;

Pošto su se države članice obavezale da u saradnji s Ujedinjenim nacijama osiguraju opšte poštovanje i primjenu čovjekovih prava i osnovnih sloboda;

Pošto je opšte shvaćanje ovih prava i sloboda od najveće važnosti za puno ostvarenje ove obveze; Generalna skupština proglašava;

Ovu opštu deklaraciju o pravima čovjeka kao zajednički standard koji trebaju postići svi narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva, imajuću u vidu ovu Deklaraciju stalno na umu težio da učenjem i odgojem doprinese poštovanju ovih prava i sloboda i da bi postupnim nacionalnim i međunarodnim mjerama bilo osigurano njihovo opšte i stvarno priznanje i poštovanje kako među narodima samih država članica, tako i među narodima onih teritorija koje su pod njihovom upravom.⁶⁸

Član 1.

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona suobdarena razumom i sviješću i treba jedni prema drugima da postupaju u duhu bratstva.

Član 2.

Svakom pripadaju sva prava i slobode proglašene u ovoj Deklaraciji bez ikakvih razlika u pogledu rase, boje, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, imovine, rođenja ili drugih okolnosti. Neće se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa, zemlje ili teritorija kojoj neka osoba pripada, bilo da je ona nerazvijena, pod starateljstvom, sesamoupravna ili da joj je suverenost na neki drugi način ograničena.⁶⁹

Član 3.

Svako ima pravo na život, slobodu i sigurnost ličnosti.

⁶⁸ Ramić Edin, Historijsko-pravni značaj francuske deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine, Tuzla, 2014.god., str.83

⁶⁹ Čitanka ljudskih prava, Centar za ljudska prava, Sarajevo, 2001.god.,str.405.

Član 4.

Niko ne smije biti držan u ropstvu ili potčinjenosti; ropstvo i trgovina robljem zabranjeni su u svim oblicima.

Član 7.

Svi su pred Zakonom jednaki i imaju pravo bez ikakve razlike na podjednaku zaštitu zakona. Svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova Deklaracija i protiv svakog poticaja na ovakvu diskriminaciju.

Član 15.

Svako ima pravo na jedno državljanstvo. Niko ne smije samovoljno biti lišen svog državljstva, niti prava da promjeni državljanstvo.

Član 16.

Punoljetni muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja u pogledu rase, državljanstva ili vjere imaju pravo sklopiti brak i osnovati porodicu. Oni su ravnopravni prilikom sklapanja braka, u vrijeme njegovog trajanja i prilikom njegovog razvoda. Brak se može sklopiti samo uz slobodan pristanak osoba koje stupaju u brak. Porodica je prirodna i osnovna ćelija društva i ima pravo na zaštitu društva i države.

Član 23.

Svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na pravične i zadovoljavajuće uvjete rada i na zaštitu od nezaposlenosti. Svako bez ikakve razlike ima pravo na jednaku platu za jednaki rad. Svako ko radi ima pravo na pravednu i zadovoljavajuću naknadu, koja njemu i njegovoj porodici osigurava egzistenciju koja odgovara ljudskom dostojanstvu i koja će ako bude potrebno, biti upotpunjena drugim sredstvima socijalne zaštite. Svako ima pravo da organizuje i da stupi u sindikate radi zaštite svojih interesa.⁷⁰

Član 26.

Svako ima pravo na školovanje. Školovanje treba biti besplatno bar u osnovnim i nižim školama. Osnovna nastava je obavezna. Tehnička i stručna nastava treba biti svima podjednako pristupačna na osnovu njihove sposobnosti. Školovanje treba biti usmjereno punom razvitku ljudske ličnosti i učvršćenju poštovanja čovjekovih prava i osnovnih sloboda. Ono treba pomagati razumjevanju, trpeljivosti i prijateljstvu među svim narodima, rasnim i vjerskim grupacijama, kao i djelatnost Ujedinjenih nacija/naroda za održavanje mira.

Član 30. Ni jedna odredba ove Deklaracije ne može se tumačiti kao pravo ma koje države, grupe ili osobe da obavlja bilo koju djelatnost ili bilo kakvu radnju usmjerenu na rušenje prava i sloboda koji su u njoj sadržani.⁷¹

⁷⁰ Čitanka ljudskih prava, Centar za ljudska prava, Sarajevo, 2001.god, str.406,407,408,409.

⁷¹ Ramić Edin, Historijsko-pravni značaj francuske deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine, Tuzla, 2014.god., str.83, 84.

Zaključak

U preambuli Opšte deklaracije o pravima čoveka iz 1948. godine navodi se:

“Priznanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih ljudskih bića je osnov slobode, pravde i mira u svijetu“.

Ova rečenica daje ukratko suštinu svih deklaracija i konvencija donijetih dosada. Deklarativno, većina zemalja svijeta prihvata sve međunarodne dokumente. Problem je u njihovoj implementaciji u pravne sisteme i njihovoj primjeni u praksi. Dakle, pravno su lične slobode i prava definisane u međunarodnom pravu, kao i u unutrašnjem pravu velikog broja zemalja. Ona su ustanovljena sa ciljem uvođenja zajedničkih standarda u položaju ljudike koje treba da postignu svi narodi i nacije, kako bi svaki pojedinac i svaki građanin društva imao sva prava i slobode. Isti taj pojedinac trebao bi težiti da doprinese poštovanju i unapređenju ustanovljenih prava i sloboda. Cilj koncepta ličnih prava i sloboda je uspostavljanje zajedničkih standarda u položaju ljudi koje trebada postignu svi narodi, kako bi ih svaki pojedinac uživao i doprinosio njihovom uspostavljanju i razvoju. Pojam ličnih prava i sloboda odnosi se na koncept koji se bazira na ideji da sva ljudska bića imaju univerzalna, prirodna prava, nezavisna od pripadnosti državi, rasi, vjeri ili spolu. Ujedinjeni narodi su krovna, a ujedno i najvažnija međunarodna organizacija u današnjem svijetu. Oni predstavljaju svojevrsan svjetski parlament te samim tim i poligon za mirno rješavanje sukoba te za ostvarivanje raznih vrsta suradnje među državama članicama. Ujedinjenje nacija/narodi su nakon II Svjetskog rata kao organizacija proizašle iz neefikasne Lige naroda, te je kao osnovni cilj postojanja dobio zadatke održavanja svjetskog mira, promicanja prijateljstva i suradnje među narodima i državama te zajedničkog rješavanja problema. U ostvarivanju ovih ciljeva Ujedinjenim nacijama/narodima je na raspolaganju velik broj raznih opcija, od pregovaranja i poticanja drugih na pregovore, savjetovanja pa sve do rezolucija Vijeća sigurnosti koje su obavezujuće za sve države članice. Glavni ciljevi UN-a između ostalog uključuju i održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, promovisanje ljudskih prava, jačanje društvenog i ekonomskog razvoja, zaštita životne sredine, te pružanju visokih standarda humanitarne pomoći u slučajevima gladi, prirodnih katastrofa i oružanih sukoba. Međutim, ljudska prava se krše u svakom društvu, kako u prošlosti tako i danas, nažalost. Niko ne bi volio da mu se njegova prava povrijede ili uskrate, a naročito da mu neko krši njegova ljudska prava i osnovne slobode. Zbog toga je vrlo važno da razmišljamo o svojim postupcima, te kako će oni utjecati na ljude oko nas i ono najvažnije da je u skladu s ljudskim pravima.

Literatura

1. Bobio Norberto, Doba prava, Prima edizione „Saggi brevi“, Torino 1990.god.
2. Čitanka ljudskih prava, Centar za ljudska prava, Sarajevo, 2001.god.
3. Milićević Neđo, Ljudska prava, Sarajevo, 2007.god.
4. Opća i nacionalna enciklopedija, Večernji list d.d., Zagreb, 2007.god.
5. Ramić Edin, Historijsko-pravni značaj Francuske deklaracije o pravima čovjeka i građanina iz 1789.godine, Tuzla, 2014.god.
6. Svetska eniklopedija mira, Tom I, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd, 1998.god.
7. Svetska enciklopedija mira, Tom II, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Centar za demokratiju, Gutenbergova galaksija, Beograd, 1999.god.
8. Sadiković Lada, Ljudska prava, Sarajevo, 2006.god.
9. www.aktuelno.ba
10. www.ba.one.un.org/content/unct/bosnia_and_herzegovina/bs/home/un-agencies
11. www.en.m.wikipedia.org/wiki/UNESCO
12. www.google.ba/konvencija+o+pravima+djeteta
13. www.hr.wikipedia.org/wiki/Zastava_Ujedinjenih_naroda
14. www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi/ujedinjene_nacije_un
15. www.mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi/specijalizirane_agencije_un
16. www.mnemagazin.me
17. www.poslovni.hr/leksikon/multilateralni-sporazumi
18. www.wikipedia.org/wiki/Dr/Dlanice_Ujedinjenih_nacija
19. www.wikipedia.org/wiki/Ujedinjene_nacije
20. www.wikipedia.org/wiki/UNICEF
21. www.wikipedia.org/wiki/Atlantska_povelja
22. www.wikipedia.org/wiki/Suverena_drzava
23. www.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91unarodni_sud_pravde

